

autòcton i tant o més antic, va passar des d'aquestes llengües al cast esporàdicament, i un poc més a l'Alt Aragó (explicant com encenien amb *ramaje*, Bielsa, 1965). Per encreuament de *ramalla/ramaola* (supra) amb *ratxada: rematxada* (1912, Galmés). *Ramegall*.

Ramejar [1868, *SLitCosta*]; «D'or verge és feta la reyal carroça, / d'argent, perles y vori *ramejada*; / --- set genis en set anys l'han fabricada / dins un palau de fades d'Orient» (Verdaguer, *Canigó* IV, 1b): molt vivaç en català en la llengua de l'art i de l'escultura artística pastoril: «la mariposa cremava també en el seu vas de porcellana *ramejada* de floretes de vius colors», Coromines (*Prometeu*, VIII, p. 141). Sobre els collars d'ovelles *ramejats* o *repicats* entre els pastors del Rosselló, veg. una petita monografia de *Cerca* (Perp., c. 1961, II, 177); però no menys en el Pall., on un pastor de Roní em descrivia els «*kolàs ramejats*, i collars bigarrats» que usen (1964).

Ramera mall. i Urg; men.: «capça o capçada: conjunt de les branques, des de la bifurcació etc., fins al cim de l'arbre» (*CostManc* I, §§ 602, 323); amb un sentit derivat de *rama*, potser no gaire diferent, es deu haver usat un *ramer* a l'Alta Ribag-Pall, encara que no en tinc notícia sinó com a genèric toponímic: «Lo *ramé* de Cònsul» (NP), en una barrancada de la Bedoga d'Adons, vessant N. de la Sa. de Sant Gervàs, cert plena de brossa (o es tracta d'una barraca de caçadors?), 1957. *Ramera* 'prostituta', poc usat, i només registrat en adaptacions de lèxics castellans, és castellanisme. En el significat, merament local, d'«escamot», és alteració ocasional de *RABERA* (a causa de *ramada*). *Ramera*.

Ramós [Belv.], *Ramut* [DAg, i el recordo en algun trobador cat. del S. XIII] ben viu en comarques de tot el domini continental 'que té moltes branques (arbre)' Prat de Llobr. (1932); «¿veu aquell arbre tan *ramut*?» Maresme (Pineda, 1961); «de la Bòfia en surt un pi molt *ramut*» Segre Mj. (Les Anoves, 1957); i *AlcM* el cita en el vallespirenc Caseponce i en EValor, val. del Sud.

Ramell [1374, JMarc, Aversó]: referit al ramejat d'un segell: «Rosa, gesmir, / --- libre tancat / e sage-llat / de set *ramells*, / arbre de vida» amb frases de lletania mariana JRoig (*Spill*, 10622). «Lo Canigó és una magnòlia immensa / --- los Estanyols són gotes de rosada / y és son pistil aqueix palau aurífic / --- / Davant s'estén una illa sempre verda, / *ramell* de flors dins un pitxer de plata, / oasis bell ---», *Canigó* II, v. 286 «Lo *ramell* se queda en terra / ---», Verd. (*Idills i Cants Místics*). Conegut, i fins usat popularment, en tots els dominis dialectals: «Brot de murta m'envia ella: / *ramell* que jo tenc mester / --- Jo li he enviat llorer / mascle, que és bo per ella» en una cobla pop. mallorquina (Moll, *Amoroses*, 101); «feia tomàtiga en *ramells*», o «*d'an ramells*» Estellencs (1964); i a les altres illes, Men., *AlcM*, i Eiv.. «flor, ramo de flors» (PzCabr.); i amb el sentit, que no és pas únic d'allà 'estalactita': «a S'Argentera, a la Cova (d)es *Ramells* hi ha uns *ramells* molt bonics» ('polits') Sta. Eu-

làlia del Riu, 1963; «pom de fruita, penjoll» a Centelles (*DAg*); val *estepa en ramells* «cistus ramosus = ciste à grappes», Cavanilles (*Observ* II, 332). En el nom de la Cova (d)es *Ramells* eivissenca (StCarles de Peralta, 1963, crec que vol dir 'estalactites'). A la costa Sud de Formentera (1,5 km. SO. de la Mola, mapa militar 463 × 1052), al Caló i Penya del *Ram* ja no sé si li ve d'això, o es tracta d'una relíquia morisca: *sabr ar-Râb(i)m*, 'roca del Clement, del Misericordiós', o bé *ar-rabmâ* 'roca de la misericòrdia'.

Ramella [JRoig]: «bé castigà / braves mullès: / ben nou millès: / per les mamelles, / en les *ramelles* / d'arbres, curtades, / ben agüades, / vives penjà» (*Spill*, 1594). *Ramellet*, grafiat «*ramalet* de flors artificials», en un doc. de 1445, *DAg*, s. v. -alet; un altre de «*ramellets* y banderes», *Ardits* IV, 42; i en un inv. de Bna. 1640, *DAg*, s. v. *ramallet*; *ramellet* en el *Procés de les Olives*, 325; *ramellet* doc. de 1627 (Caretà); el ball de *ramellet* 'ball típic i antic en el Conflent' (si bé no tant com el *ball d'ofici*), Codalet, 1960; el mot català va passar manllevat al cast. *ramillete* [1601] i al calabrès *ramajetu* (Scerbo). *Ramellat*. *Ramelladia*. *Ramelleter* [Lab. 1840], *ramelletera*. *Rameller*, -era, el qui, la qui fa rams; el vell carrer de *Ramelleres* de Bna entre el Carme i Bonsuccés degué pendre nom de dones que en feien (no d'un congènere del cast. *ramera*, com vaig sentir a algú, per bé que c. 1900 hi arribà la mala vida) *Arramellar*, -llada, -llador (D)esramellar. *Enramellat*: «I mentre, ab sos joyells y los de Ceres, / la *enramellada* Flora, / per cubrir de les illes la nuesa, / nova catifa de verdor ha estesa», *Atl.* VII, 17.25.

Ramulla 'conjunt de branquetes, de rama menuda' avui val S, C i N, terres de l'Ebre i Ross. Només aquí en tinc notícia antiga: «10 somades de lenya de *ramulla*», doc. de 1384 (*InvLC*) que Alart definia «branchage, *ramille*?» com si el mot no li fos ben conegut, però no podem dubtar que ho és, almenys a ponent de la Plana rossellonesa: «--- fins al burell d'una terra llaurada. / juntant *ramulla* en l'esquerda d'un roc, / ja treia la muller brasa del foc; / com no parava el vent sa cantarella, / entràvem per dinar dins la capella» (*St Martí dels Aspres*, v. 19, *Canta-Perdiu*, p. 30) En el P. Val. a totes les zones: «*ramulla* la rama o vara de olivo, quitada o cortada del árbol», CRos (1767, p. 199); «ramiza, escamojo» Lamarca; EValor ho afegia al seu *DFa* (c. 1950); «-ulla: rames amb fulles del pi i oliver»; GaGirona definia *encenalls* com «*ramulles*, caragols de fuster» (GaGirona, *Vocab. Maestr*, s. v. *enc*). Segons *AlcM* s'estén del CpTarr. fins a Alcoi: almenys ha de ser usual en el Matarranya o T de l'Ebre, perquè l'usen en l'aragonès de Casp (Casac, *BDC* xxiv, 178). *Ramutxa*; *ramutxall*, mall. *ramutxalla* (-aia), *BDLC* IV, 261. *Ramata*

Ramar [1306] 'aplegar o llevar rama'. «mana lo veguer que non i aya negú --- per ausat que sia, que gaus ta<I>lar ni *ramar* a obs de bestiar, en tot lo bosc de Pereylós» a. 1306 (Alart, *RLR* VII, 50); «*ramar*, per metre rams» en els diccs de rims d'Aversó (1743) i Jacme Marc, i en Llull: «en lo ver broten e